

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-124/10 P

Euroopa Komisjon *versus* **Électricité de France (EDF)**

Apellatsioonkaebus — Riigiabi — Maksunõudest loobumine — Ettevõtte tulumaksust vabastamine — Aktsiakapitali suurendamine — Riigi tegevus turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestorina — Kriteeriumid, mis võimaldavad aktsionärina tegutsevat riiki eristada riigist, kes teostab oma avalikku võimu — Võrdlusaluse erainvestori määratlemine — Võrdse kohtlemise põhimõte — Tõendamiskoormis

Kohtuotsuse kokkuvõte

- Riigiabi — Mõiste — Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt — Riik kui ettevõtja aktsionär — Avaliku võimu kandjana tegutsev riik — Eristamine erainvestori kriteeriumi alusel*
(EÜ artikli 87 lõige 1)
- Riigiabi — Mõiste — Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt — Hindamine vaidlusaluse tehingu kõiki asjaolusid ja konteksti arvestades — Liikmesriigi kohustus esitada objektiivsed ja kontrollitavad tõendid, millest ilmneb tema tegevuse majanduslik laad*
(EÜ artikli 87 lõige 1)
- Riigiabi — Mõiste — Abi andev liikmesriik, kes on maksuvõlausaldaja ning ainuaktsionär riigi osalusega ettevõtjas, kelle aktsiakapitali suurendatakse maksunõudest loobumisega — Erainvestori kriteeriumi kohaldatavus*
(EÜ artikli 87 lõige 1)
- Riigiabi — Mõiste — Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt — Erainvestori kriteeriumi kohaldatavus maksumeetmetele*
(EÜ artikli 87 lõige 1)

1. Tingimused, millele peab vastama meede, et kuuluda EÜ artikli 87 tähenduses mõiste „abi” alla, ei ole täidetud, kui riigi osalusega ettevõtja, kes sai abi, võiks saada sama eelise nagu see, mille ta sai riigi vahenditest, tavapärastele turutingimustele vastavatel asjaoludel, kusjuures see hinnang antakse riigi osalusega ettevõtjate puhul üldiselt erainvestori kriteeriumi kohaldamise teel.

Mis puudutab olukorda, kus riik on ühelt poolt ettevõtja aktsionär ning teiselt poolt tegutseb avaliku võimu kandjana, siis selle hindamisel, kas sama meetme oleks tavapärastel turutingimustel võtnud erainvestor, kes on riigiga võimalikult sarnases olukorras, tuleb arvesse võtta üksnes eeliseid ja kohustusi, mis on seotud riigi kui aktsionäri olukorraga, mitte aga neid, mis puudutavad teda kui avaliku võimu kandjat.

Eristada tuleb esiteks riigi kui ettevõtja aktsionäri ning teiseks riigi kui avaliku võimu kandja rolle. Järelikult sõltub erainvestori kriteeriumi kohaldamine sellest, kas asjaomane liikmesriik annab aktsionärina, mitte aga avaliku võimu kandjana majandusliku eelise temale kuuluvale ettevõtjale.

Selles kontekstis ei kujuta erainvestori kriteerium erandit, mida kohaldatakse üksnes liikmesriigi taotlusel, kui esinevad kõik EÜ artikli 87 lõikes 1 toodud ühisturuga kokkusobimatu riigiabi mõiste koostisosad. Juhul kui see kriteerium on kohaldatav, kuulub see elementide hulka, mida komisjon peab sellise abi olemasolu tuvastamisel arvesse võtma. Järelikult, kui ilmneb, et erainvestori kriteerium võib kuuluda kohaldamisele, peab komisjon paluma asjaomasel liikmesriigil esitada talle kogu asjakohane teave, mis võimaldab tal kontrollida, kas selle kriteeriumi kohaldatavuse ja kohaldamise tingimused on täidetud, ning ta võib sellise teabe kontrollimisest keelduda üksnes siis, kui esitatud tõendid on koostatud pärast kõnealuse investeringu tegemise otsuse vastuvõtmist.

(vt punktid 78–81, 103 ja 104)

2. Juhul kui liikmesriik on ettevõtja aktsionär ja tugineb haldusmenetluses erainvestori kriteeriumile, peab ta kahtluse korral tõendama üheselt ning lähtudes objektiivsetest ja kontrollitavatest tõenditest, et rakendatav meede pärineb temalt kui aktsionäri. Nendest tõenditest peab selgelt nähtuma, et asjaomane liikmesriik otsustas enne majandusliku eelise andmist või samal ajal sellega investeerida tegelikult rakendatud meetme abil riigi kontrollitavasse ettevõtjasse. Nõutavad võivad selles osas olla eelkõige tõendid, millest ilmneb, et kõnealune otsus põhineb majandushinnangutel, mis on sarnased nendega, mille käesoleva juhtumi asjaoludel oleks mõistlik erainvestor, kes on nimetatud liikmesriigiga võimalikult sarnases olukorras, enne selle investeringu tegemist hankinud, et kindlaks teha sellise investeringu kasumlikkus tulevikus.

Seevastu kui majandushinnangud koostatakse pärast selle eelise andmist, ei piisa asjaomase liikmesriigi tehtud investeringu tegeliku kasumlikkuse tagantjärei tuvastamisest või tegelikult kasutatud menetluse valiku hilisemast põhjendamisest, selleks et tõendada, et liikmesriik tegi enne eelise andmist või eelise andmise ajal niisuguse otsuse aktsionärina. Kui asjaomane liikmesriik esitab komisjonile nõutavat laadi tõendid, peab viimane andma üldhinnangu, võttes lisaks liikmesriigi toodud tõenditele arvesse kõik ülejäänud antud juhul asjakohased tõendid, mis võimaldavad tal tuvastada, kas kõnealune meede pärineb liikmesriigilt kui aktsionäri või kui avaliku võimu kandjalt. Iseäranis võivad selles osas olla asjakohased selle meetme laad ja eesmärk, kontekst, milles meede asub, samuti taotletav eesmärk ja meetme suhtes kehtivad normid.

(vt punktid 82–86)

3. EÜ artikli 87 lõikes 1 on sätestatud, et riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis oma mõju tõttu kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, on ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Lisaks kohaldatakse erainvestori kriteeriumi selleks, et tuvastada, kas riigi osalusega ettevõtjale riigi vahenditest mis tahes vormis antud majanduslik eelis oma mõju tõttu moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.

Seega on nimetatud sätte ja selle kriteeriumi eesmärk välistada, et riigi vahendite tõttu oleks abi saanud ettevõtja rahaliselt soodsamas olukorras kui tema konkurendid. Rahaline olukord riigi osalusega ettevõtjal, kes sai abi, ei sõltu selle eelise kättesaadavaks tegemise vormist, ükskõik milline see ka oleks, vaid lõplikult saadud summast.

Seega ei riku Üldkohus õigusnormi, kui ta erainvestori kriteeriumi kohaldatavuse analüüsimisel keskendub ettevõtja rahalise olukorra paranemisele ning kõnealuse meetme konkurentsimeetmeks, mitte aga asjaomase liikmesriigi kasutatud meetmete maksuõiguslikule laadile.

Arvestades EÜ artikli 87 lõike 1 ning erainvestori kriteeriumi taotletavaid eesmärke, tuleb majanduslikku eelist, isegi kui see on antud maksuõiguslike meetmete abil, hinnata eelkõige erainvestori kriteeriumi alusel, kui vajadusel nõutava üldhinnangu raames ilmneb, et asjaomane liikmesriik andis selle eelise – vaatamata niisuguste avaliku võimu teostamise hulka kuuluvate meetmete kasutamisele – siiski talle kuuluva ettevõtja aktsionärina.

(vt punktid 88–92)

4. Erainvestori kriteerium võib olla kohaldatav isegi juhul, kui kasutatakse maksuõiguslikke meetmeid. Juhul kui erainvestoril ei oleks olnud võimalik teha sellist investeeringut, nagu tegi riik sarnastel asjaoludel, kuna erainvestor oleks pidanud maksma maksu ning üksnes sel riigil maksuhaldurina võisid veel olla sellele maksule vastavad summad, siis tuleb esiteks märkida, et kõnealust raamatupidamiskannet arvestades oleks pidanud tasuma selle maksu ettevõtja olukorras olev eraettevõtja, mitte aga viimase aktsionär.

Käesoleval juhul võimaldas erainvestori kriteeriumi kohaldamine seega kindlaks määrata, kas eraõiguslik aktsionär oleks sarnastel tingimustel teinud võlgnetava maksuga võrdse summa ulatuses sissemakse ettevõttesse, mis on ettevõtjaga sarnases olukorras.

Teiseks ei takista erainvestori kantud kulu ja riiklikul investoril lasuva kulu võimalik erinevus erainvestori kriteeriumi kohaldamist. See kriteerium võimaldab nimelt täpsemalt tuvastada sellise erinevuse olemasolu ning võtta seda arvesse hindamisel, kas selle kriteeriumi tingimused on täidetud.

(vt punktid 94–96, 98)